

ମଶାବାହିତ ରୋଗେର ଆଧିପତ୍ୟ ରୋଧେ ସଚେତନତା

ମୋଃ ବେଲାଯେତ ହୋସେନ

ଦେଶବ୍ୟାପୀ ଡେଙ୍ଗୁ ଆଧିପତ୍ୟ । ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ଛଡ଼ାଛେ ଚିକୁନଗୁନିଆ । ପାର୍ବତ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳ କାଁପିଛେ ମ୍ୟାଲେରିଆୟ । ତିନଟି ରୋଗଟି ମଶା ଦ୍ୱାରା ସଂକ୍ରମଣେର କାରଣ । ଯେନ ସାରା ଦେଶେ ମଶାର ରାଜତ୍ । ସଂକ୍ରମଣେର ଗତିବେଗ ଅପ୍ରତିରୋଧ୍ୟ । ପରିବାର, ଆତୀୟ- ସ୍ଵଜନ, ହାଟ- ବାଜାର, ଶହର- ଗ୍ରାମ; କୋଥାଓ ଜର, ସର୍ଦି, କାଶିର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଏଡ଼ାନୋର ସୁଯୋଗ ନେଇ । ଏଡିସ ମଶାଯ ଡେଙ୍ଗୁ ଓ ଚିକୁନଗୁନିଆ ଏବଂ ଅୟାନୋଫିଲିସ ମଶାର କାମଡେ ମ୍ୟାଲେରିଆ ରୋଗେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୁଏ । ଡେଙ୍ଗୁ ଓ ଚିକୁନଗୁନିଆ ଉଭୟେଇ ଭାଇରାସ ଜନିତ ରୋଗ । ଏଡିସ ଏର ଏକମାତ୍ର ବାହକ । ମ୍ୟାଲେରିଆ ଅୟାନୋଫିଲିସ ଫ୍ଲାଜମୋଡ଼ିଆମ ପରଜୀବୀ ଦ୍ୱାରା ସଂକ୍ରମିତ ରୋଗ । ଏ ପରଜୀବୀ ଖୁବ ଦୁତ ମାନୁଷେର ଲିଭାର ଏବଂ ରଙ୍ଗ କଣିକାଯ ବଂଶ ବିଷ୍ଟାର କରେ । ତାଇ ପ୍ରାଣହାନିର ଆଶଙ୍କାଓ ବେଶି ଥାକେ । ସେ ଜନ୍ୟ ଉପସର୍ଗ ଦେଖା ଦିଲେ ଦୁତ ଡାଙ୍କାରେର ଶରଗାପନ ହେତୁର ପରାମର୍ଶ ଦେଓଯା ହୁଏ ।

ସାରା ବହୁ ମଶାବାହିତ ରୋଗୀ ଶନାକ୍ତ ହଲେଓ ବର୍ଷ ଏ ଭାଇରାସଜନିତ ରୋଗେର ଆଧିପତ୍ୟ ଆକ୍ରାନ୍ତ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ନିୟମିତ ସଂବାଦ ଶିରୋନାମ । ମାନୁଷେର ମନେ ଯୋଗ ହୁଏ ଶଙ୍କା ଓ ଉଦ୍ଦିଗ୍ଧତାର ନତୁନ ମାତ୍ରା । ଏ ବହୁ ବୃକ୍ଷିର ଶୁରୁ ଥେକେଇ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତଭାବେ ବାଡ଼ିଛେ ସଂକ୍ରମଣେର ହାର । ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଅଧିଦର୍ଶରେ ତଥ୍ୟ ମତେ, ନାରୀଦେର ମୃତ୍ୟୁ ହାର ଆକ୍ରାନ୍ତର ତୁଳନାୟ ବେଶି । ଆକ୍ରାନ୍ତର ମଧ୍ୟେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ବରିଶାଲ ବିଭାଗେ ଏବଂ ସରବନିଯ ସିଲେଟେ । କାରଣ ବରିଶାଲ ବିଭାଗେ ନଦ- ନଦୀ, ଖାଲ- ବିଲ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜଳାଧାର ତୁଳନାମୂଳକଭାବେଇ ବେଶି । ତାଇ ବର୍ଷାର ଶୁରୁତେଇ ପାନି ଜମତେ ଶୁରୁ କରେ । ଆର ସିଲେଟ ବିଭାଗ ତୁଳନାମୂଳକଭାବେ ଉଜାନେ ଅବସ୍ଥିତ । ଅନ୍ୟଦିକେ ସିଟି କର୍ପୋରେଶନଗୁଲୋର ମଧ୍ୟେ ସବଚେଯେ ଝୁକିତେ ଢାକା ଦକ୍ଷିଣ ସିଟି କର୍ପୋରେଶନ । ଅତ୍ୟଧିକ, ନିଯା ଆୟେର ପ୍ରାଣିକ ମାନୁଷେର ବସବାସ ଏବଂ ଅପରିକିଳିତ ନଗରାୟନ ଅନ୍ୟତମ କାରଣ । ଆଶଙ୍କା କରା ହେଚେ ଯେ ବୃକ୍ଷି ବିବେଚନାୟ ବର୍ଷାର ଅନାଗତ ସମର୍ଯ୍ୟ ସଂକ୍ରମଣ ଆରାଗେ ବାଡ଼ିବେ । କାରଣ ବର୍ଷାକାଳେ ଜମେ ଥାକା ପାନିତେ ଦୁତ ଏଡିସ ଲାର୍ଭା ବଂଶ ବିଷ୍ଟାର କରେ ।

ଏଡିସ ମଶା ମୂଳତ ଦିନେର ଆଲୋତେ ବେଶି ସକ୍ରିୟ ଥାକେ । ତାଇ ସକାଳ ଏବଂ ସନ୍ଧାର ଆଗେ ବେଶି କାମଡାୟ । ତାନଜାନିଯାର ସ୍ଥାନୀୟ ଭାଷାର ଶବ୍ଦ ‘ଚିକୁନଗୁନିଆ’ ମାନେ ‘ବୀକାନୋ ବା କୁକଡାନୋ’ । ମୂଳତ ଶରୀର ବ୍ୟଥାୟ ରୋଗୀଦେର ମଧ୍ୟେ ବୀକା ହୟେ ଯାଓଯାର ପ୍ରବନ୍ଦତାକେଇ ପ୍ରଧାନ ଉପସର୍ଗ ହିସେବେ ଧରେ ଏମନ ନାମକରଣ । ଚିକୁନଗୁନିଆ ଭାଇରାସ (CHIKV) ଶରୀରେ ପ୍ରବେଶେର ଦୁଇ ଥେକେ ଚାର ଦିନେର ମଧ୍ୟେ ଆକ୍ରମିକ ଜର ଶୁରୁ ହେବାର ଏବଂ ଏର ସାଥେ ଦେଖା ଦେଇ ଅଷ୍ଟିସନ୍ଧିତେ ବ୍ୟଥା ଯା କରେକ ସପ୍ତାହ, ମାସ ଏମନକି ବହୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥାଯି ହତେ ପାରେ । ଏହି ରୋଗେ ମୃତ୍ୟୁ ଝୁକି ଯାଇ ହୋକ ନା କେନ ବିଶେଷ କରେ ବୟକ୍ତଦେର କ୍ଷେତ୍ରେ ଶାରୀରିକ ଅନେକ ଜଟିଲତା ସୃଷ୍ଟି କରେ । ଏହାଡ଼ା ମାଥାବ୍ୟଥା, କ୍ଲାନ୍ଟି, ପେଟବ୍ୟଥା, ଫଟୋଫୋବିଯା ବା ଚୋଖ ଆଲୋ ସହ୍ୟ କରତେ ନା ପାରା, ଆର୍ଥରାଇଟିସ ବା ଜୟେନ୍ଟେ ପ୍ରଦାହ ଇତ୍ୟାଦି ଉପସର୍ଗରେ ଜନଭଦ୍ରେ ଦେଖା ଦିତେ ପାରେ । ସମ୍ପ୍ରତି ଏକଟି ରିପୋଟେ ଦେଖା ଯାଇ ଯେ, ଚଟ୍ଟଗ୍ରାମେ ଉପସର୍ଗ ଦେଖା ଦେଇ ଯାଇଲେ ରୋଗୀଦେର ପ୍ରାୟ ଆଶିଭାଗଇ ଚିକୁନଗୁନିଆ ଶନାକ୍ତ ହେଚେ । ଡେଙ୍ଗୁ ଏବଂ ଚିକୁନଗୁନିଆର ଉପସର୍ଗ କାହାକାହିଁ । ତବେ ଡେଙ୍ଗୁ ଆକ୍ରାନ୍ତ ରୋଗୀର କ୍ଷେତ୍ରେ ଅତିରିକ୍ତ ଲକ୍ଷଣ ହିସେବେ ବରିଭାବ ଭାବ, ଶରୀରେ ହାମେର ମତ ଦାନା ଦେଖା ଦେଇ । ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରେ ୦୭ (୮୦) ଦିନେର ମଧ୍ୟେ ଏମନିତେଇ ସେଇ ଯାଇ । ଡାଙ୍କାରେର ପରାମର୍ଶ ମତେ, ଆକ୍ରାନ୍ତ ରୋଗୀକେ ଉପସର୍ଗ ଅନୁସାରେ ପ୍ରୋଜେନ୍ୟ ଚିକିତ୍ସା ଦିଯେ ବିଶାମେ ରେଖେ ପ୍ରଚୁର ପାନି ଓ ତରଳ ଖାବାର ଖାଓଯାନୋ ଏବଂ ଦୁତ ଜର କମାନୋର ଜନ୍ୟ ମାଥା ଧୋଯା, ଭିଜା କାପଡ ଦିଯେ ଗା ମୋହା ଓ ପ୍ଯାରାସିଟାମଲ ଖେତେ ଦେଇ ଯେତେ ପାରେ । ଏୟାସପିରିନ ଜାତୀୟ ଔଷଧ ଗ୍ରହଣେ ନିଷେଧ କରା ହୁଏ । ମାରାଅକ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହଲେ ରୋଗୀକେ ଅବିଲମ୍ବେ ହାସପାତାଲେ ନିଯେ ଯେତେ ହବେ ।

ଅନ୍ୟଦିକେ, ତିନ ପାର୍ବତ୍ୟ ଜେଲା- ରାଙ୍ଗାମାଟି, ବାନ୍ଦରବାନ, ଖାଗଡ଼ାଛଡ଼ି ଓ ଚଟ୍ଟଗ୍ରାମ ଏବଂ କକ୍ରବାଜାରେ ମ୍ୟାଲେରିଆୟ ସଂକ୍ରମଣେର ଚିତ୍ର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମଶାବାହିତ ରୋଗେର ଚେଯେ ଉର୍ଧ୍ଵମୁଖୀ । ମୂଳତ, ତିନ ପାର୍ବତ୍ୟ ଜେଲାଯ ଅବସ୍ଥିତ ବନେର କାରଣେ ପୂର୍ବ ଥେକେଇ ମ୍ୟାଲେରିଆର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ବେଶି । ଶ୍ରୀ ଅୟାନୋଫିଲିସ ମଶାର କାମଡେର ମାଧ୍ୟମେ ସଂକ୍ରମଣ ଘଟେ । କୋନୋ ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିକେ କାମଡାଲେ ତାର ଶରୀରେ ଥାକା ମ୍ୟାଲେରିଆର ପରଜୀବୀ ମଶାର ଶରୀରେ ପ୍ରବେଶ କରେ । ଏରପର ସେଇ ମଶା ଯଥିମ ଅନ୍ କୋନୋ ସୁହୁ ବ୍ୟକ୍ତିକେ କାମଡାୟ, ତଥିନ ସେଇ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶରୀରେ ଏ ପରଜୀବୀ ପ୍ରବେଶ କରେ ଏବଂ ମ୍ୟାଲେରିଆ ରୋଗ ଛାଡ଼ିଯେ ପଡ଼େ । ଏଟି ଲୋହିତ ରଙ୍ଗ କଣିକାର ମାଧ୍ୟମେ ବଂଶବିଷ୍ଟାର କରାଯ ରତ୍ନମ୍ବଲା ଦେଖା ଦିତେ ପାରେ । ବିଶେଷଜ୍ଞଦେର ମତେ ଏ ଧରନେର ଲକ୍ଷଣ ଦେଖା ଦିଲେ ଦୁତ ମ୍ୟାଲେରିଆ ନିଶ୍ଚିତକରଣ ପରିକାଳୀନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରତିରୋଧକ ଯେମନ- ଡେଇଥାଇଲଟୋଲୁଯାମାଇଡ (DEET) ସ୍ପେ, ରୋଲ-ଅନ, ସ୍ଟିକ ଏବଂ କ୍ରିମ ହିସେବେ ବ୍ୟବହାର କରା ଯେତେ ପାରେ । ସନ୍ଧ୍ୟା ଏବଂ ରାତେ ଯଥିନ ମଶା କାମଡାନୋର ସନ୍ଧାବନା ଥାକେ ତଥିନ ହାଫପ୍ୟାନ୍ଟେର ବଦଳେ ହାଲକା, ଟିଲେଟାଲା ଟ୍ରାଉଜାର ଏବଂ ଲସ୍ବା ହାତା ଶାର୍ଟ କାମଡ ଥେକେ ରକ୍ଷା କରତେ ପାରେ । ତବେ କୋନୋଭାବେଇ କ୍ୟେଲ ବ୍ୟବହାର କରା ଠିକ ନଯ । କାରଣ ଧୌର୍ଯ୍ୟାଯ ଛୋଟଦେର ଏବଂ ବୟକ୍ତଦେର ଶାସକଟେର ସନ୍ଧାବନା ଥାକେ । ଏହାଡ଼ା ଅସଚେତନତାଯ କ୍ୟେଲେର ଆଗୁନ ଅନ୍ୟତ୍ ଛାଡ଼ିଯେ ବଡ କୋନ ଦୁର୍ବିଟନା ଘଟାର ସନ୍ଧାବନା ଥାକେ ।

মশাৰাহিত ৰোগ প্রতিৱেদৰ প্ৰধান উপায় হচ্ছে মশা নিয়ন্ত্ৰণ। বাড়িৰ ভিতৰ-বাহিৰ এবং আনাচে-কানাচে অপ্রয়োজনীয় পাত্ৰসমূহ রাখলে তাতে পানি জমে লাৰ্ভা জন্মে। বাড়িৰ আশপাশেৰ ৰোপঝাড় এবং আঙিনা পৱিষ্ঠাৰ রাখা আমাদেৱ অন্যতম দায়িত্ব। ব্যবহাৰযোগ্য পাত্ৰসমূহ- বালতি, ডাম, ফুলেৱ ও গাছেৱ টৰ, ফ্ৰিজ এবং এয়াৰ কন্টিশনাৰেৰ মীচেৰ পানি ভৰ্তি পাত্ৰ, অ্যবহাত গাড়িৰ টায়াৱ, নিৰ্মাণকাজে ব্যবহাত চৌৰাচা, পৱিত্ৰত্ব টিনেৰ কোটা, প্লাস্টিকেৱ বোতল, গাছেৱ কোটাৱ, পৱিত্ৰত্ব হাড়ি, ডাৰেৱ খোসা ইত্যাদিতে পানি কোনোভাৱেই একনাগড়ে ০৫ (পাঁচ) দিনেৰ বেশী যেন জমে না থাকে সেদিকে লক্ষ্য রাখা প্ৰয়োজন। এছাড়া শহৱেৰ বৰ্তমানে ছাদ বাগান জনপ্ৰিয় হচ্ছে দিনে দিনে। বৰ্ষাকালে ছাদবাগানেৰ পাত্ৰে জমে থাকা পানিতে মশা নীৱৰে বৎশবিষ্টাৰ কৰছে। সে দিকেও নিজ দায়িত্বে নজৰ বাঢ়ানো উচিত। মনে রাখতে হবে মশা নিয়ন্ত্ৰণেৰ জন্য সকল নাগৰিকেৰ সক্ৰিয় সহযোগিতা একান্ত প্ৰয়োজন। আমাদেৱ দেশে তিনটি ৰোগ নিয়ে অভিজ্ঞতা নতুন নয়। প্রতিৱেদৰ প্ৰত্যেকটি লাইনই খুবই সহজ এবং আমাদেৱ জানা। কিন্তু পৱিত্ৰতাপেৰ বিষয় হচ্ছে মানতে অপৰাগতা প্ৰকাশ কৰতে দেখা যায়। তাৰ জন্য আইনও প্ৰয়োগ কৰতে হয়। অতীতে তাই হয়েছে। জনসংখ্যায় বিশ্বেৰ অষ্টম দেশ হওয়ায় সংক্ৰামক ৰোগগুলো আমাদেৱ জন্য বেশি উদ্বিগ্নে। সৱকাৱি-বেসৱকাৱি পৰ্যায়ে বিভিন্ন কাৰ্যকৰ্মেৰ সত্ত্বেও তিন পাৰ্বত্য জেলা, চট্টগ্ৰাম এবং কক্সবাজাৰ পৰ্যটন এলাকায় সংক্ৰমণ হচ্ছে দুত গতিতে। ৰোগেৰ এমন প্ৰাদুৰ্ভাৱ অ্যাহাত থাকলে তা পৰ্যটন শিল্পে নেতৃবাচক প্ৰভাৱেৰ সন্তাৱনা রয়েছে। এছাড়া পৰ্যটকদেৱ মাখ্যমে ছাড়িয়ে যেতে যাবে সাৱা দেশে। নিজেৱা সচেতন হতে পাৱলে এবং জনসাধাৰণেৰ মাৰে সচেতনতা বৃক্ষি কৰতে পাৱলে দুত মশাৰাহিত ৰোগেৰ অশনি সংকেত প্রতিৱেদ কৰা সন্তুষ্ট হবে।

#

লেখক: তথ্য অফিসার, জেলা তথ্য অফিস, খাগড়াছড়ি

পিআইডি ফিচাৱ